

Źiniai: Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininkui Viktorui Pranckiečiui;

Lietuvos Respublikos Seimo daugumos lyderiui Ramūnui Karbauskui

Vilnius, 2017 10 26 d.

Ketvirtoji pramonės revoliucija jau beldžiasi į veržliausių kraštų technologijų duris. Lietuva, kaip ne itin pramoniškas kraštas, šiandien vargu ar gali daryti esminę įtaką visuotinei technologinei-techninei pažangai. Tačiau pilietinės savivaldos srityje mes galėtume būti tarp pirmaujančių europinės kultūros kraštų, realiai įgyvendindami Visuotinės žmogaus teisių deklaracijos, Tarptautinio pilietinių ir politinių teisių pakto, Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos, Pagrindinių teismų nepriklausomumo principų nuostatas, padėjusias vertybinius pagrindus pilietinei visuomenei išsiugdyti.

Jau ketvirtis amžiaus, kai Lietuvos Respublikos Konstitucijos preambulėje išreikštas lietuvių tautos siekis tapti darnia pilietine visuomene ir teisine valstybe. Ar kas nors daroma mūsų šalyje, įgyvendinant šį konstituciškai išreikštą lūkestį? Ar yra valstybinė institucija gavusi funkcinę užduotį modeliuoti pilietinės visuomenės sampratą?

Nesant duomenų, kad valstybės instituciniu lygmeniu ta linkme kas nors daroma, mes, neformalai, ėmėmės iniciatyvos paskatinti civilizuotos pilietinės savivaldos kūrybinį procesą. Tuo tikslu parengtas ir paviėšintas Lietuvos Respublikos konstitucinės reformos projektas, rengiami sisteminiai pilietinės visuomenės valstybingumo pagrindai, kaip Piliečių santalkos „Teisės ir tiesos valdžia“ veiklos programa.

Atrodo, kad visa maštanti Lietuva mato ir supranta, kad šalyje kažkas negerai, jeigu iš jos masiškai bėga darbingiausi žmonės. Deja, į priežasčių paieškas ir net diskusiją, kodėl žmonės netenka vilties čia įgyvendinti savo lūkesčius, įsijunginama nesuprantamai vangiai.

Jeigu nevyriausybinis sektorius, neturėdamas nei lėšų, nei kitų svėrtų paskatinti žiniasklaidą

įtraukti visuomenę į sąmonės revoliuciją, dar bando savo siaurose sekcijose aiškintis krašto demografinės griūties priežastis, tai valstybinis sektorius, sočiau pasimaitinęs, žymia dalimi skurstančiųjų sukurtais ištekliais, abejingai dreifuoja.

Įdomu, ar tvarkant viešuosius finansus valstybėje žvelgiama į tolimesnę nei vienerių metų perspektyvą? Ar tvirtindami biudžetą Seimo nariai žino, pavyzdžiui, kokiose biudžeto eilutėse paslėptos Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos neadministruojamos valstybinės pensijos, ar kitokių pavadinimu mokamos išmokos iš valstybės biudžeto? Ar daug kam žinoma, kad papildomai prie „Sodros“ pensijų daugiau kaip 106000 asmenų gauna su savo įmokomis į „Sodros“ fondą nesusietas valstybines pensijas? Pagal socialinės apsaugos ir darbo ministerijos surinktus ir 2016-02-05 raštu Nr. (27.4-23) SD-829 pateiktus duomenis, pensinėms išmokoms ne iš „Sodros“ biudžeto mokėti, pavyzdžiui, 2015 metais panaudota 132, 57 milijono eurų valstybės biudžeto lėšų.

Postebėtina, kad mūsų ES kaimynai – Latvija, Estija ir Lenkija nuo sovietinio tipo privilegijų, kaip priemonės visuomenę priešinti ir ją skaldyti, atsisakė visiems laikams iškart po nepriklausomybės paskelbimo.

Dalis pensijų, mokamų ne iš socialinio draudimo fondo, empatiškai yra pateisinamos (pavyzdžiui politiniams kaliniams ir tremtiniams bei daugiavaikėms motinoms). Tačiau nemažai biudžeto lėšų, kurios nemokestinių pensijų pavidalu skiriamos kaip tęstinė padėka už praeityje patikėtas darbinės funkcijas valstybiniame sektoriuje (sovietmečio ir naujai nomenklatūrai), yra akivaizdžiai privileginės ir mokamos nesilaikant Visuotinės žmogaus teisių deklaracijos, skelbiančios jog visi žmonės yra lygūs savo orumu ir teisėmis. Pažeidžiami ir Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 bei 52 straipsniai, kuriuose įtvirtintos nuostatos neleidžia teikti privilegijų ir skirti privileginių pensijų.

Dėl tokios dvejopų standartų taikymo sistemos mūsų šalis pirmauja Europos Sąjungoje pagal atskirtį tarp skirtingų piliečių grupių, o neteisingumo ir socialinio nesaugumo jausmai bei atviras Konstitucijos ir įstatyminių normų ignoravimas vis pastebimiau didina nepasitikėjimą valstybe ir skatina emigraciją, dėl kurios Lietuva atsidūrė tarp sparčiausiai nykstančių šalių.

Pažimėtina, kad pagal Piliečių santalkos „Teisės ir tiesos valdžia“ programinius metmenis, pretenduojančius į pilietinės visuomenės sisteminių vertybių turinio atskleidimą, nesiekiamą visuotinės lygiavos. Čia teigiama, jog žmogui tapus neįgaliu ar ribotai įgaliu, jam skiriamos išmokos pagal gyvybinius žmogaus poreikius, jo indėlį į socialinio draudimo fondus ir

dalyvavimą tautos tvarumui ir pažangai reikšmingoje veikloje. Turint tokius orientyrus, beliktu nustatyti kriterijus ir visiems mokėti sutinkamai su Lietuvos Respublikos Konstitucija po vieną pensinę išmoką, vienoje socialinės paramos institucijoje.

Kuo ydinga ir nesąžininga dabartinės socialinės paramos praktika, pailiuosime vienu tikru pavyzdžiu.

Teisėjai T. S., dirbusiai Lietuvos Aukščiausiame Teisme ir Lietuvos Respublikos Konstituciniame Teisme, pagal jos įnašus į valstybės socialinio draudimo fondą, buvo paskirta „Sodros“ pensija 1491,39 Lt (432 Eur). Greta šios pensijos jai buvo paskirta ir teisėjo valstybinė pensija – 3470,62 Lt (1005 Eur). Šiai teisėjai apsirodė, kad 4962 Lt (1437 Eur) gaunama suma jai per maža. Teisėja kreipėsi į teismą ir buvę kolegos teisėjai 2011-12-15 nutartimi adm. byloje Nr. A502-2996/2011, kuri galutinė ir neskundžiama, pripažino jog teisėjos reikalavimas jai skirti ne 3470,62 Lt, o 6235,76 Lt (1806 Eur) teisėjo valstybinę pensiją yra pagrįstas. Tuo būdu teisėjos bendrai gaunama pensijos suma sudarė 7727,15 Lt (2238 Eur).

Priimdamas sprendimą, teismas nustatė, kad teisėjai T. S. per nepakankamos pensijos mokėjimo laikotarpį padaryta 154 873,58 Lt (44 854 Eur) turtinė žala, tad iš mokesčių mokėtojų sunėšto valstybės biudžeto buvo priteista ir ši suma. Priteisus papildomai dar 5 proc. dydžio metines palūkanas ir bylinėjimosi išlaidas, į pensiją išėjusios teisėjos finansinė padėtis dar truputį pagerėjo.

Šiuo pavyzdžiu visiškai nenorima ką nors pasakyti apie buvusios teisėjos asmenines savybes. Čia keliamas Lietuvos piliečių ne lygiateisiškumo klausimas. Štai Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjai, kurie kažin ar mažiau kaip 80 proc. nagrinėtinų kasacinių skundų nutaria nanagrinėti neva nėra kasacijos pagrindų, ir skundo atmetimui sugaišę vos keliasdešimt minučių, kad būtų surašyta trafaretinė nutartis, gali gauti daugiau kaip 2000 Eur pensinę sumą, o penkių – šešių vaikus pagimdžiusių ir išauginusių motinų vidutinė pensija tuo laiku, kai buvo teisiama dėl T. S. pensijos, pagal žiniasklaidos duomenis tesiekė 600 Lt (207 Eur). Jeigu niekieno nekontroliuojamo ir už nieką neatsakančio pareigūno (kol galioja LR CK 6.272 str., teisėjas apsaugotas nuo atsakomybės net už tyčinį darbo broką), baigusio darbinę veiklą senatvės orumas įkainuotas daugiau kaip 10-ties daugiavaikių motinų orumas, tai ar mes gerbiame Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją, skelbiančią visų žmonių lygybę savo orumu ir teisėmis?

Pastebėtina, kad abejingai žvelgdami į krašto ateitį, neieškant tobulesnių pilietinės savivaldos formų, kai per trečdalis milijono šalies pensininkų atsidūrę žemiau skurdo ribos, arba balansuoja

Autor: Jonas Ivoška ir Ryšard Maceikianec

Sobota, 28 paždziernika 2017 - Poprawiony Czwartek, 23 listopada 2017

ties ta riba, mes neišlipsime iš demografinių netekčių tarpeklio. Tik atkūrę piliečių pasitikėjimą savo ir viso krašto ateitimi bei tikėjimą, kad tėvų žemėje atsiranda visos galimybės tenkinti saviraiškos ir pripažinimo motyvus, mes sustabdysime demografinį tautos nukraujavimą. Kelias į pilietinę visuomenę – Lietuvos pažangos ir išlikimo kelias. Jeigu atsakingai suprasime, kad pilietinės visuomenės esmę sudaro funkcionali tautos valstybingumo sistema, grindžiama realia pilietine savivalda bei kiekvieno žmogaus laisvės ir lygiateisiškumo darna, mūsų vaikai nesirinks kelio į tautos nebūtį.

Gerbiamas Premjere, mes, naudodamiesi konstitucine teise į informaciją, prašome pranešti, kada bus nutraukti prieštaraujančių Konstitucijai išmokų mokėjimai, kaip ydinga priemonė visuomenei manipuliuoti ir skaldyti? Ar savo kadencijos laikotarpiu planuojate pradėti sistemingą valstybingumo reformą

Piliečių santalkos „Teisės ir tiesos valdžia“ atstovas, advokatas Jonas Ivoška, Vilnius, el.p.: jonas@ivoska.lt

Labdaros ir paramos fondo „Vilniaus klodai“ pirmininkas Ryšard Maceikianec, Vilnius, el.p.: pogonlt@gmail.com

Atsakymas

LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga. A, Vivulskio g. 11. LT-03610 Vilnius, tel. (8 5)266 8176. (8 5) 266 8169. faks. (S 5)2664209, el.p.@socmin.lt. <http://www.socmin.lt> Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 1886 03515

Piliečių santalkai „Teisės ir tiesos valdžia“ 2017 11 22 Nr. (27.4-23) SD-6490

atstovui Jonui Ivoškai

| 2017-10-26 prašymas

Labdaros ir paramos fondui „Vilniaus klodai“

pirmininkui Ryšard Maceikianec

kopija

Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai 2017-11 -02 S-2939

DĖL PATEIKTŲ PASIŪLYMŲ

Gerb. Jonai Ivoška ir Ryšard Maceikianec,

išnagrinėjome Jūsų kreipimąsi dėl pensinio pobūdžio išmokų iš valstybės biudžeto sistemos reformavimo. Dėkojame už pareikštą nuomonę ir iniciatyvą.

Iš tiesų, esama pensinio pobūdžio išmokų iš valstybės biudžeto sistema sukelia daug diskusijų, visuomenėje, nes šios išmokos nepagrįstos jokiais įmokomis ir mokamos tik tam tikroms socialinėms ar profesinėms grupėms. Be to, šioje sistemoje galioja niekuo nepagrįsti teisinio reguliavimo skirtumai - nevienodos pensinio pobūdžio išmoku skyrimo ir mokėjimo sąlygos, skirtingi baziniai dydžiai išmokoms apskaičiuoti, didelė išmokų dydžių diferenciacija. Atsižvelgiant į tai, Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plane, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 13 d. nutarimu Nr. 167 „Dėl

Lietuvos Respublikos Ministrui Pirmininkui Sauliui Skverneliui

Autor: Jonas Ivoška ir Ryšard Maceikianec

Sobota, 28 paždziernika 2017 - Poprawiony Czwartek, 23 listopada 2017

Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano patvirtinimo“, yra numatyta, kad Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų, Lietuvos Respublikos krašto apsaugos, Lietuvos Respublikos kultūros ir Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos 2018 m. II ketvirtį Lietuvos Respublikos Vyriausybei pateiks pasiūlymus dėl valstybinių pensijų sistemos tobulinimo. Pateikti pasiūlymai nustatyta tvarka bus derinami su suinteresuotomis institucijomis ir visuomene.

Pagarbiai

Viceministras

Eitvydas Bingelis

Svajūnė Gaidamavičienė, tel. 2664276, el. p. svajune.gaidamaviciene@socmin.lt